

ARAD, Sâmbătă 20 Decembrie 1897
 ABO.
 Pentru 1 an pe 1 an
 an fl. 5;
 fl. 2-50; p.
 N-rit de L.
 an fl. 1.
 Pentru România, la adresele
 pe an 40 franci.
 Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
 ARAD, STR. AULICH (ADAM)
 INSERTIUNILE:
 de 1 fir garmond: prima-dată
 7 cr.; a doua oară 6 cr.;
 a treia oară 4 cr. și timbru
 de 30 cr. de fiecare publi-
 cațiune.
 Atât abonamentele cât și
 insertiunile sunt a se plăti
 înainte.
 Scrisori nefrancate nu se
 primesc.

Țeranii nostri.

Cinste și mărire voue, țeranilor români...

Voi sunteți puterea și mândria noastră. Și voi una sunteți, ori unde v'ați afla. La Plevna ați stors lauda lumii prin vitejia voastră, ear' aici, în țeara unde aveți zi cu zi să susțineți luptă, de ale Voastre piepturi se sfarnă ori-ce val dușmănos. Decât vitejia voastră, numai inima și mintea voastră e mai mare. Pentru-că atunci când „domnii” s'au certat — fruntașii pe cari li socotirăți sfinți — deși mare durere veți fi simțit și voi, totuși nimic n'a întunecat judecata voastră, nimic nu v'a scârbit așa încât să v'e amărăscă cu desevîrsire întreaga flintă... Nu, voi senini și plini de dragoste frățească ați rămas și când glas de înălțătoare îndemnuri au sunat, voi ați fost cei dintâiu și cei mai sprinteni să alergați și do-vadă să faceți că nu s'a perdut totul cum mulți au crezut, ci cearta din trecut a fruntașilor va fi numai o înaltă învețatură pentru viitor... Ca nimeni să nu se certe, nici să se puna d'asupra cauzai mari și sfinte a poporului, care dacă rabdă cu resignare, e pentru-că are încredere în sine și în isbânda dreptății celei de veci!...

De aceea Vouă, țeranilor cari din toate unghiurile locuite de Români ați alergat la Arad, dragoste închinăm!

Multe ocări scriu d'atunci foile un-gurești asupra Voastră. Ori-ce ar zice însă dușmanii nostri, un lucru vor trebui să recunoască: *poporul român, țeran și cărturar, una este când vorba e să-și apere neamul și legea.* Și nu e putere care să-l poată opri în manifestațiunile sale mărete, nici is-codiri destul de viclene pentru a face să ne pierdem rostul...

Adunați în jurul arhierieilor nostri celor buni și în sfânta biserică, fără îndoială că formăm o armată atât de tare, că nu e putere lumească ce ar putea să ne răpună. Ear' atunci când după binecuvântarea arhieriească ne am strîns în biserică cea mare și am cântat cu glas evlavios „Doamne ține și protege patria și pe Împeraț”, am simțit și florul sfânt ce deșteptaseră în noi cuvintele calde ale părintelui Dr. Vasile Lucaciu, care în curtea episcopoească ne jurase că: „*Noi numai ca Români vrem să trăim!*”...

Aceste cuvinte sunt, pe scurt, programul național și ținta tuturor lup-telor noastre naționale.

Si cine poate găsi în această dorință a noastră păcat? Doar' se știe, de când e lumea, că *vocea poporului*

e vocea lui Dumnezeu și prin noi Dum-nezeul cel mare și puternic a vorbit!

Laudă se cuvine apoi bravilor preoți și învețatori, cari nu s'au abătut dela poruncile sfinte scripturii, și în fruntea turmei lor cuvântătoare, venit-au și ei la Arad, să-și unească glasul cu a celorlalți fruntași români, îngrijați cu toții de greutatea vremilor ce stră-batem.

Numai așa, împreună, putem să ajun-gem la isbândă.

De multă vreme, și mai ales acum în urmă, Ungurii într'una asta ziceau: *poporul român, țărănimea, nu știe nimic de luptele pline de deșertăciune ale fruntașilor!*... Poate că vor mai zice așa. Dar ei înșiși nu vor crede cea ce spun, — după ce au putut să vadă că fie la Sibiu, fie la Cluj, fie la Arad, fruntașii ori unde se adună, sunt înconjurați de întreaga obște română, de preoți, învețatori și țărănime.

Dacă în toate părțile locuite de Ro-mâni bunii naționaliști își vor face datoria în așa măsură cum și-au făcut-o Jouia trecută cei din părțile ungurene, căci de p'aci au fost mai mulți la adunare, în viața noastră națională se va da cea mai strălucită dovadă, că fie o nedreptate cât de mare, ea se risipește în fața unirii și luptei drepte a unui popor...

Închis-a stăpânirea, și fără rușine a prigonit pe fruntașii poporului nostru; hotărât-a desființarea comitetului și a partidului național român... Poporul român stă însă în picioare, neînfricat și mai oțelit ca ori și când...

Dacă Ungurii au avut vre-o îndoială asupra acestui adevăr, adunarea no-astră dela 11/23 Decembrie și îndeosebi purtarea țărânimii noastre li va fi fă-cut să-și schimbe părerea... Ori și cum ar fi, un lucru rămâne bine în-țeles: d'aci încolo stăpânirea nu poate să-i găsească pe Români de cât numai la biserică.

D'aci încolo stăpânirea nu mai are între noi de prigonit comitet și partid oi — *țărănimea întreață*... Spre acest sfârșit i-ar trebui însă atâtea temniți, câți Români sunt, căci chiar și în tem-niță doi Români la olaltă fiind, *româ-nește* au să vorbească, să se roage și să blesteme pe cel ce calcă legea și nesocotește dreptatea.

Inchiderea sesiunii Reichsrathului au-striac. Miercuri înainte de amezai Abrah-amovitz a încunostiintat pe deputații austriaci, că M. Sa a închis a treisprezece sesiune a Reichsrathului, care era amnat. Lucrul n'a surprins pe nime, căci baronul Gausch, ajungând la putere luase hotărârea, ca prin această măsură să pună capăt greutăților ce întimpina în chestia presidentului Reichs-rathului. Deschizându-se în viitor sesiunea

Reichsrathului, va trebui să se aleagă din nou president, și e mai mult ca sigur, că pentru pacea din parlament nici Polonii nu vor mai insista pe lângă re alegerea lui Abrahamovitz.

Austria guvernată prin ordinațiuni. Abia zilele trecute guvernul austriac a pus în aplicație legea despre ajutorarea celor lip-siți, pe baza art. 14, și eată că oficiosul „*Wiener Zeitung*” publică ieri alte două ordinațiuni. Una din ele se referă la bud-getul statului, imputernicind guvernul să încaseze dările în mod provisoriu pe timp de jumătate de an și să acopere cheltuielile statului tot pe acest timp. Al doilea ordin se referă la competențele tribunalelor, ne-cesitat de noua procedură civilă.

De când există constituție în Austria, acesta e al doilea cas că bugetul statu-lui se regulează prin ordinațiune. Primul cas s'a întâmplat la 1865 sub cabinetul Bol-credi, care pe baza art. 13 a patentei din Februarie a suspendat constituția.

Constituirea reprezentanței orașului Fiume. Miercuri seara reprezentanța orașului Fiume a ținut ședința sa constitutivă sub presi-dența lui Giuseppe Cante. Presidentul a arătat, că guvernorul substitut Gaal n'a ex-cepționat pe deputații aleși, prin urmare se pot constitui comisiunile verificatoare.

Proxima ședință a reprezentanței va avea loc în prima săptămână a lunii Ianuarie, când deputații vor depune jurământul și vor începe să lucreze și pe cei doi vicepresidenți.

Presa rusească

despre naționalitățile din Ungaria.

Presa rusească se ocupă de câte-va zile cu mult interes de desfășurarea luptelor in-terne din Ungaria și de importanța Români-lor în aceste lupte.

Viedomosti din Petersburg scrie despre lup-tele Koșuțiștilor pentru proclamarea independenței Ungariei și despre luptele Românilor următoarele:

„*În acest cas Croații au să urmeze exem-plul Maghiarilor cerând desfacerea legăturilor dintre Croația și Ungaria. Maghiarii au să opună rezistență, pentru-că prin Croația duce drumul la scumpul lor port maritim Fiume.*”

„*Dar' dacă Maghiarii ar încerca să Inge-nunche pe Croați, s'ar ridica Slovaci, Sârbii, și Românii. Și primejdie are să fie pentru maghiari, pentru că din cele 17 milioane de locuitori ai Ungariei, numai cinci milioane sunt maghiari.*”

„*Ungaria legată numai prin uniune perso-nală cu Austria n'are să mai poată asupra naționalitățile precum le poate asupra acum când stă cu Austria pe temelia dualistă.*”

Varyschi Dnevnic dela 14 Decembrie ocupându-se de mișcările naționale ale Ro-mânilor din Transilvania și Ungaria, spune că „*Românii au început deja să se folo-sească de certurile dintre Austria și Un-garia.*”

Ziarul spune apoi că societatea ceho-slo-vacă *Iednota* din Praga sprijinește cu bani mișcarea Slovacilor din Nordul Ungariei și că susține din toate puterile aspirațiunile ro-mânești, pentru-că știe că federalismul n'are să poată birui în Austria cât timp va sta dualismul în picioare.

Gazeta *Iedintsvo*, sub titlu „*Slavii și uni-unea personală maghiară*” face apel la Slavi să-și dea mâine spre a răsturna dualismul. Maghiarii și Germanii au impus imperiului

habsburgic sistemul dualist ca să-și poată susține hegemonia lor. Acum dualismul e pe ducă, ear' Slavii și Românii au datoriat să profite de avantajele situațiunei.

Ziarul propune apoi „*un congres general al Slavilor și Românilor, în care să se pro-clame solidaritatea Slavo-Română și să se stabilească mijloacele de întrebuițat spre a dobori putregaiul dualist.*”

Sălbătăcia Maghiară.

Sub titlul de mai sus oficiosul rusesc *Le Nord* publică următoarele:

„*Sub acest titlu ziarul rus din Lwow (Lem-berg) Galicianin cunoscut pentru exactitatea informațiilor sale, publică un articol foarte documentat, din care credem interesant a reproduce câte-va extrase, acum când par-lamentul unguresc a votat ciudata lege care interzice locuitorilor Ungariei să numească orașele, fluviile și munții altfel de cât cu nume maghiare.*”

„*Împăratul Wilhelm a calificat națiunea maghiară, în timpul visitei sale la Pesta, ca „popor civilizat”. Dar' înalta bună-voință și protecție a Împăratului german nu e în stare a face dintr'un popor cilitat „cu nu-mele”, un popor civilizat „de fapt.”*”

Se știe, mai întâiu, că Ungurii sunt de rasă inferioară Slavilor, Latinilor și Ger-manilor cari locuiesc la marginile regatului Ungariei. De aceea, pentru a maghiarisa aceste popoare, Ungurii recurg la niște pro-cedeuri cari numai civilizate nu sunt.

Act civilizator este de pildă confiscarea banilor adunați de Slovaci și Ruteni și destinați a construi stabilimente școlare na-ționale?

Dară Ungurii merg și mai departe. Cum se făcea în vechea lor patrie, Mongolia, și cum făceau compatrioții lor Turci la recru-tarea ienicicilor, ei smulg părinților slavi copii pentru a-i crește printre Unguri! Acei cari sunt lăsați părinților, sunt trimiși în asiluri de maghiarizare, unde nu li-se vorbește de cât ungurește și unde ti învață șă-și urască neamul și părinții rămași Slavi sau Români!

Acum guvernului și parlamentului ti di-plant numele slave și românești ale orașelor, fluviilor și munților Ungariei. Slavii și Ro-mânii, ca locuitori autochtoni cari formau state înfloritoare în momentul când Ungurii au năvălit în Europa, au dat firește numiri orașelor pe cari le-au întemeiat și rîurilor pe țermurile cărora locuiau. Dovadă că numele ungurești date mai târziu acestor localități sunt numai niște nume slave cor-rupte precum de pildă *Eperjes* în loc de *Prieșevo*, *Saros-Patak* în loc de *Corni-Potok*, etc.

Până acum Slavii întrebuițau numirile lor naționale, pe când guvernul întrebuița numele maghiare. Acuma, totuși, guvernul și parlamentul maghiar opresc pe toți lo-cuitorii țerii a face us de numirile nema-ghiare.

Di Kossuth, contele Apponyi care po-sează în fața Europei ca un spirit foarte to-lerant în chestia naționalităților precum și deputații ovrei ai partidului ministerial, au ce-rut chiar măsuri agravante precum de pildă ca posta ungurească să refuze scrisorile venite din străinătate cu adrese nema-ghiare!

Precum se vede acesti liberali nu se mul-țumesc să maghiarizeze Ungaria, ar vrea să maghiarizeze Europa și lumea întreață și-lind-o să știe ungurește!

S'a pornit litia.

Rostul adunării din Arad. — Intrebări. — Răspunsuri. — Frasele. — Luați duh sfânt.

Și cuvântul trup s'a făcut. Indată ce duhul vremurilor s'a împlini, preoții pornesc litia și în cete de mii de credincioși îi adună în giurul căpeteniilor, poartă mai departe litia înaintea feței lui Dumnezeu, în sf. biserică, unde ingenunchiând cer dreptate dela Dumnezeu asupra oamenilor sei.

Eată rostul adunării din Arad de la 23 Dec.

Adunarea în biserică și cuprinderea durerilor în rugăciuni e mai mult decât un program de acțiune. Inșamnă un moment nou în politica militantă, momentul religios. S'a cuprins lupta națională în simțul religios al poporului, și aceasta îi dă sfințenie.

Nu mai e o simplă frază: „sfințenia cauzei naționale“, ci o realitate, un bun al sufletelor noastre.

Ne întrebă unii, la ce atâtea adunări?

Și fac apoi socoteala cheltuelilor cu drumurile grele și scumpe, ce atâtea amar de ban store din punga îngustă a bietului popor. Și ce folos? că tot nu ve ascultă nimenea.

Nu putem noi rămănea buni Români și de acasă?

Să simți numai toți românește și atâtea e destul să rămănea buni Români. Eată eu de pildă și Toaderu Boului stăm pe acasă și tot Români am rămas.

Să-mi dați voie ca să întorc eu aceste „ocoșe“ întrebări.

La ce atâtea biserici? Uite câte milioane costă ele și câți bani ar rămănea în punga bietului popor de nu le-ar fi zidit strămoșii noștri?

Nu putem rămănea buni creștini și de acasă fără a ne aduna și în biserică? Nu se poate închina fiecare acasă Dumnezeului seu? Ca doar Dumnezeu e pretutindenea.

Și cât pagân de om filosof și politic nu v'a spus, că biserica e de prisos?

Și totuși câtă înangăere sufletească și câtă mândrie simțiți când ați zidit o biserică și când ve vedeți adunați în acea biserică. Și cui îi vine în minte să se căiască de cheltuelile zidirei și de vremea petrecută în fața Domnului?

Ce taină este aceasta!

E taina sufletului.

Sufletul cere altar, pe care altar să aducă jertfa inimei ce poartă în sine simțul atârării dela o ființă mai înaltă care planează asupra sorții omului.

Și acel altar îl împodobește cu ce are mai scump, căci sufletul prin curățenie se ispășește.

Aceasta este taina jertfei pentru biserică.

Și se adună în biserică ca întru adunarea oamenilor să fie întărirea credinței tuturor într'un singur Domn

și ca prin obștești rugăciuni să împloreze mila lui Dumnezeu asupra oamenilor: „Un Christos, o biserică“.

Tot taina inimei întru cercarea mântuirii adună poporul în biserică.

Fără biserici religiunea e numai o idee. În biserici își primește ideea realitate, trup, existență, mărire și strălucire.

Sunt aceia creștini cari nu-și zidesc biserici și nu se adună la slujbele bisericesti?

Și ce să zicem despre aceia, cari zic că e de prisos și lux a ridica biserici pompoase? Să zicem că n'au simț bun creștinesc, și din contră să judecăm simțul religios a unei comune după podoaba bisericeii și mulțimea adunării lor în biserică?

Făcut-a pe vr'un popor bancrot jertfele ce le-a adus pentru biserică?

După aceste lamuriri putem răspunde șovăitorilor.

Aducem jertfa pe altarul națiunii și ne întrunim în adunări ca prin aceasta să întărim credința unității noastre naționale. Să se știe, că neam vrem să trăim în credința și simțirile strămoșilor noștri, că nu suntem ca vermii pământului așternut călcăielor altora, ci chipul și asemănarea lui Dumnezeu întrupată într'un neam, care are dreptul de a și trăi liber după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Fără adunări într'un trup, în chipul și felul cum i-se dă fiecărui popor, cuvântul „națiune“ înseamnă numai o idee, fără realitate, fără trup, fără existență, fără mărire și fără strălucire.

„Națiunea“ însă își are forma ei de existență, întocmai ca și biserica, fără de acea formă nu sunt Români, precum fără de biserici nu sunt creștini — decât oameni. Săbătecul încă e om.

Mărimea manifestațiunilor naționale arată mărimea sentimentului național al unui popor, și zicem, că n'are sentiment românesc acela care pune în cumpăna pagubei materiale răscumpărarea vieții naționale, care privește banul jertfei cu ochiul speculei.

Precum biserica resplătește cu imbelșugată mângăiere jertfele aduse de credincioșii ei, așa și națiunea cu aceeași mână plină resplătește cu drepturi cetățenești jertfele cari îi aduc fiii ei credincioși. Și drepturile fac înflorirea bunăstării unui popor. Nu este jertfa atât de mare cât folos aduc drepturile câștigate prin ea unui popor.

Ni-se zice și așa, că facem politică de frașă, și frazele nu fac ispravă, fapte vor a vedea.

Ei bine. Bardul națiunii din 1848, Andreiu Murășianu încă a spus fraze în „Deșteaptă-te Române“. Intre acestea și fraza cu „Preoți cu crucea în frunte“.

Fraza aceasta însă a exprimat legăturile veacurilor dintre preot și popor. Raportul inimei dintre preot

și popor, și chemarea preotului de conducător natural al poporului. Nu Murășianu a plămuit din vezduh fraza, ci a creat-o veacurile. Tot ce a făcut Murășianu e, că a dat formă prin cuvintele poetice „Preoți cu crucea în frunte“, unei realități, adică unei fapte.

Și deschideți istoria neamului românesc dela 1848 încoaci, și veți vedea faptele mărețe ale preoției noastre, isvorite din însuflețirea frazei „Preoți cu crucea în frunte“. Așa veți înțelege, că frazele sunt isvorul faptelor.

O frașă e și: „Dascăl al nației românești“. Această frașă încă nu este luată din vezduh, ci din istoria neamului românesc, în care vedem bunăoară pe dascălii George Lazaru și Tichindeal. Aceste tipuri de dascăli arată, că sub „dascălul român“ avem să înțelegem ceva mai mult decât pe dascălii bucoavelor, și anume pe redesteptătorii și luminătorii neamului românesc, pe apostolii evangheliei naționale.

Și nu sunt fapte jertfele ce le-a adus poporul pentru cultura sa, din lucrarea dascălilor însufleții de frașă că dinșii sunt „dascălii neamului românesc“? Frașă cu „dascălii nației românești“ n'are faptele ei?

O frașă a fost și apelul „Porniți litia“ din aceste coloane. Dar aceasta frașă încă n'a fost luată din vezduh ci din sentimentul religios al poporului românesc, care întotdeauna în rugăciuni si-a cercat mântuirea.

Și seoașă fiind și această frașă din sufletul poporului, a devenit faptă. Iată litia pornită în adunarea din Arad și sentimentul național cuprins în rugăciuni. Nu este acesta un fapt înalțător?

Fraze sunt pentru cei păgani și rugăciunile, de aceia nici nu au viață. Pentru creștini însă credința în rugăciuni e isvorul nesecat al faptelor mărețe cari zidesc neamuri și le tualță preamărirea lor. Drepturile și țerile nu se cumpără pe bani, ci se dobândesc prin duhul și virtutea popoarelor.

Duhul sfânt încă s'a pogorit în o adunare, în adunarea apostolilor. Din aceia adunare au pornit litia și au răsărit creștinismul de astăzi.

Duh sfânt este elementul religios în lupta națională. E rândul apostolilor cari au primit acel duh în adunarea din Arad, să-l poarte în litiile printre fiii neamului românesc, ca să se sfințească numele de Român.

„Ce nu e cu puțință la oameni, va fi cu puțință la Dumnezeu“, luați duh sfânt, căci litia s'a pornit.

Uncheașul.

Desvoltarea și conservarea naționalității la Români.

Naționalitatea este o moștenire pe care ori-ce popor e dator a o conserva cu sfințenie, dacă voeste a-și conserva unitatea și existența, față cu atâtea împregiurări exterioare care tind a-l nimici.

Toate popoarele, desigur au întreprins pentru conservarea naționalității lor, lupte

crâncene și îndelungate, dar' poate nici un alt popor n'a avut a înfrunta ca Românii, atât de variate și de grele lupte pentru conservarea naționalității lor.

Vechii coloniști ai Daciei, smulși din Italia și din alte părți ale Imperiului Roman și transplantăți ca să zicem astfel, pe un nou pământ, fură obligați de a o conserva de-ocamdată și a o recuceri în urmă pas cu pas dela barbarii năvălitori.

Cât timp coloniștii așuși de Traian stătură sub protecție și în legătură cu patria mamă, ei nu făcură altă decât se deprinseră și se lipiră de noua lor patrie, și învătând a o iubi, putură mai târziu ca s'o și apere. În acest timp, care ține aproape 2 secolii, nici o împregiurare exterioară nu veni ca să atenteze la puritatea moravurilor și la sfințenia tradițiunilor, cei doi factori principali ai naționalității ori căru popor. Acest veac de aur însă trebui să aibă și el sfârșitul seu, și acest sfârșit începu odată cu năvălirea barbarilor; și Aurelian, fie că voia să întunece pe Traian, înființând o Dacie Aureliană, fie că din considerante politice voia să mai restrângă confiniile imperiului strămută pe o mare parte din coloniștii Daciei lui Traian de a dreapta Dunării, înființând Dacia Aureliană.

Din acest moment elementul Roman al coloniștilor se despărți în două părți bine distinse: Cei ce trecură de a dreapta Dunării, fură acei cari nu avură nici casă nici masă și cari se găsiu bine ori-unde. Nu fură tot astfel și cei-ce rămaseră în Dacia Traiană adevăți în țările noastre: acștia nu putură a se despărți de casa lor, de părintul pe care îl lucrăse și care hrănișe pe părinții și strămoșii lor, nu putură în fine a părăsi mormintele ființelor lor iubite pentru a merge în o nouă patrie. Poate că e ceva providențial în acest fapt, cu totul simplu de altminterlea: cine știe dacă partea bolnavă a coloniștilor, rămănenând în Dacia Traiană nu s'ar întâmplat cu aceasta ceea-ce s'au întâmplat cu cea Aureliană: slabi, fără energie, fără respectul moravurilor și a tradițiunilor, cei-ce trecură în Dacia Aureliană curând se perdură și nu fură în stare nici macar numele lor să și-l păstreze; și dacă din când în când față cu barbarii năvălitori ei dau câte un semn de viață, aceasta e desigur, semnul de viață al candelii care se stinge.

Cei din Dacia Traiană purificați, ca să zicem astfel, ținând cu sfințenie la trecutul lor și având o speranță nesfârșită în viitor, știură a se strecura prin toate vicisitudinile timpurilor cu credințele, moravurile și naționalitatea lor intactă. Eată pentru ce istoria Românilor este istoria Daciei lui Traian și nici nu se putea altfel, de vreme-ce numai aceasta și-a conservat individualitatea sa.

Din momentul când Dacia Traiană fu părășită, sau aproape părășită de cătră împărății dela Roma și dela Constantinopol, ea trebui să-și apere singură independența, instituțiunile și naționalitatea sa, și luptele pe care le întreprinse pentru aceasta, sunt din acele-ce constituie mărimea trecutului nostru și pot cu mândrie împodobi paginile istoriei universale. Dacia lui Traian expusă și deschisă, într'un mod excepțional spre partea de răsărit, care fu drumul bătut și mare al năvălirilor, bogată în pășune și productivă în cereale, formă de timpuriu, dacă nu tocmai ținta dar' locul de popas mai tuturor semnișilor venite din răsărit și nord.

Goții sunt primii năvălitori care ne calcă țerile noastre cătră secul al IV-lea. Poate că acești barbari de viță germană ar fi rămas pentru totdeauna aici, dacă Constantin-Cel-Mare nu i-ar fi alungat, și aceasta au făcut-o el nu pentru-că iubea pe Românii din Dacia-Traiană, dar' fiind-că ea era deja creștinată și Constantin-Cel-Mare deci a fost împins la aceasta de simțul seu religios.

Această întâmplare uni încă pe un moment provincia lui Traian cu imperiul dela orient.

Pe la începutul secolului al VII-lea o altă năvălire, cu un efect mai pronunțat, fu năvălirea popoarelor Slave. Dacia lui Traian însă nu avu de o camdată nimic de suferit dela aceasta, până mai târziu, când intră în răsboaie serioase cu Polonia.

De o camdată Slavii năvălitori se despărțiră în două ramuri: Unii trecură pe la Nordul țărilor noastre și ocupară provinciile slave de astăzi: Galiția, Polonia, Boemia etc. alții însă trecură de-a curmezișul țărilor noastre peste Dunăre, atrași fiind de slăbiciunea și de decadența imperiului Bizantin. Vulturii se ridicau asupra unui corp în agonie. Și de astădată deci un fapt exterior, slăbiciunea imperiului Bizantin, scapă pe Dacia lui Traian de urgia năvălitorilor.

Una însă din năvălirile care infuse groază în inima tuturor popoarelor pe unde au trecut, fu năvălirea Hunilor, conduși de către Atila.

Hunii devastau și pustiau totul înaintea lor. Țările noastre însă au suferit puțin de această năvălire, căci ei îndreptându-se spre Nord, trecură pe din susul țărilor noastre, și se așezară în Ungaria de astăzi, după ce cutreeraseră și prădaseră întreaga Europa.

Ungurii cari vin mai târziu, supun Transilvania, și Leșii din Galiția încep a năvăli asupra Moldovei, cuprinzând mai toată țeara până la Berlad. Bogdan, domnul de atunci se adresă la Constantinopol și căpătă ajutor, cu care alungă pe Leși și apoi pe Unguri de a se întinde și asupra celorlalte părți din Dacia Traiană.

Tot pe acest timp Genovații veniți cu Bizantinii se pun în contact cu Moldovenii și se așază prin Grașele sudice de pe malul Dunării. Din acest timp datează de sigur cei doi delfini pe stema țerei, românești; timpul acesta este însemnat și prin tendința catolicilor de a aduce pe Români sub biserica apuseană, dar țaria credinței noastre fu mai mare decât îndemnările și această tărie de credință ne păstră încă odată unitatea și naționalitatea noastră.

Toate năvălirile venise și se strecurase peste Români, dar ei rămase pe loc; năvălirea Tatarilor, la jumătatea secolului XIII-lea însă îi silise să se adăpostească în munți. După-ce Tatarii trecură, ei se întoarseră fiecare la caminul sau sub căpeteniile lor; atunci se formează și cele două principate Moldova și Muntenia, aceasta din urmă compusă din unirea bănatului Olteniei și Munteniei care se făcu mai târziu.

De aici înainte încep luptele acestor două țări cu Ungurii, Leșii și mai târziu cu Turcii, lupte de existență și independență din care Români prin înțelepciunea și vitejia Domnilor lor, au eșit totdeauna victorioși.

Mircea al Munteniei, Alexandru-Cel-Bun și Stefan-Cel-Mare al Moldovei poartă cu mândrie și victorioși stindardul naționalității noastre, și ridică țeara lor la un însemnat grad de putere în lăuntru și considerație în afară.

Invinși sau învingători, Români scăpară cu naționalitatea, obiceiurile și credințele lor din toate luptele crâncene care le avuse cu Turcii, Ungurii și Leșii. Mircea și fiul lui Stefan închinase chiar țările lor Turcilor, tocmai pentru a mântui naționalitatea, existența și credințele poporului lor; veni însă un timp când aceste comori ale poporului nostru fură serios amenințate, nu prin arme dar prin corupțiune și tâmpire.

Încă de la căderea Constantinopolului sub Turci, Grecii din Bizanț începuse a se împrăști în diferite părți; țările noastre avură și ele partea lor; acești Greci se introduse încetul cu încetul ne observați și începură a strica moravurile curate ale poporului, începură a l' stoarce de avuțul seu, așa în cât, pe când domni valoroși ca Mihai Bravul lupta pentru ridicarea Românișmului, în sinul țerei acest Românișm era ros de un verme activ și neobosit. Căderea lui Mihai fu semnalul încetării luptelor din afară, și începutul luptelor din lăuntru pe de o parte, ear pe de alta efortarea unor valoroși domni de a ridica moralul țerei. Vasilie Lupu și Matei Busarab fură reprezentanții acestei faze a vieții noastre istorice, dar și ei căzură și din momentul acesta, fanarioții întăriți se aruncară flămânzi asupra corpului lăngăzit al țerei noastre. Români fură desarmați, tributuri noi și ne mai auzite fură aruncate în spatele poporului; demnități noi și ridicole se creară, porțul și obiceiurile se schimbară și limba fu alungată din biserici.

În acest timp de restricte numat țaria înăscută a Româniului putu să reziste și să păstreze, macar prin sate și prin munți paladiul național, limba, obiceiurile și credința, numai acolo naționalitatea noastră avu o scăpare mai sigură. — Dar ca toate trecu și aceasta, și revoluția franceză sufla puternic peste popoare, împrăștiind norii groși ai ignoranței; simțul demnității începu a se desvolta în noi, și bărbați, putem a-i numi martiri ai Românișmului se însărcinară de a ne scoate și deștepta din letargie. Petru Major, Șincai, în Transilvania, Veniamin Costache, Asachi în Moldova, Lazar în Muntenia dădură semnul de deșteptare. După densii veniră oamenii de acțiune a lui 1848 cari cu o statornicie nemăsurată pregătiră pe 1859. De la Unirea Principatelor române drumul cel mare al reformelor e deschis și unitatea națională a poporului românesc pentru tot-dea-una asigurată. C. H.

Organizarea școalelor în general.

II

Ar fi de lipsă, ca chestiunile școlare să fie tratate în cutare revistă pedagogică, dar fiindcă noi învățătorii nu ne prea batem capul cu susținerea lor, de oarece, spre rușinea corpului didactic român din Ungaria și Trania, abea avem o revistă pedagogică în Sibiu și aceea slab spriginită. Ca ceilalți bărbați cu carte să mai cetească reviste pedagogice, numai încapă discuție, de aceea când se vorbește despre câte-o afacere școlară mai ponderoasă, trebuie să se adreseze omul ziarelor politice, că bagsamă ne place mai mult politica, și acolo aflând și alte lucruri scrise, bucuros cetim și pe acelea.

Am zis la alt loc, că organizarea școalelor noastre în ce privește învățământul, ar trebui să fie cu totul reformată. E în prospect facerea unui „plan de învățământ” pentru toate școalele gr. or. române din Ungaria, deci ar trebui se fim cu mare grijă.

În școalele noastre, fără deosebire de sex se propun multe de toate — conform planului existent — și e atât de îngrămădit materialul, că la fine, școlarul știe de toate, dar bine nu știe nimic, căci i-sa propus prea mult și încă lucruri de acelea, cari trec marginile priceperii sale.

După modesta mea părere, la ce se propunem în școalele sătești atâta fizică, istorie naturală? Avem cărți de lectură bune, în care se tratează părți din Fizică și Ist. naturală, să ne ținem de acelea.

Oare n'ar fi mai bine, că studiile amintite să fie înlocuite prin altele d. e. Higiena săteanului și Economia? Vedem că țeranul — înțeleg săteanul — în ce condițiuni trăiește. Nu ar fi cu cale ca în școală — anii din urmă — să se propună Higiena cu referință la viața țeranului.

Cu puține excepțiuni, școalele noastre sătești toate sunt cercetate de fi de economi cari crescând mari, tot economi au se devină. Este neîncunjurat de lipsă, deci, ca studiul economiei cu toate ramurile ei (Grădinaritul, pomăritul, vieritul, agricultura etc.) să se propună pe larg. Părțile ușoare la elevii din școala cotidiană, iar cele mai grele la cei din școala de repetiție.

Zicala poporului: După ce trăese, aceea trebuie să n'vâț mai bine.

În școalele noastre ar trebui să punem de tot mare pond pe studiul amintit, dar în fapt nu e așa. (Altcum nici că s'ar fi putut, deoarece, la instituturile noastre unde se pregătesc învățătorii afară de Sibiu, nu sunt aplicați profesori specialiști în studiul Economiei.)

Școalele de repetiție, încă nu au înțeles în forma de acum. Așa cred, ca fiecare știe, că învățătorul continu repetăză cu școlarii cele învățate. De ce cu băieții dela

12 — 15 ani să nu meargă mai departe cu materialul, fiind la acea etate, cu mult mai dezvoltată memoria băieților.

Avem părți de studii: Istoria bisericească la Religie; Frângerile vulgare, Reg. de 3 compusă și Regula asociațiunii compusă la Aritmetică; Calcularea volumelor (Piramide, prisme etc) la Geometrie, lucruri de tot grele pentru băieții dela 6 — 12 — ani. Acestea să se împărțească pentru școala de repetiție și eu cred că având cu cine sta de vorbă ca să propunem, vom ajunge la scop.

Materialul de propus în școalele de fete, încă să fie cu totul organizat. Așa cred, că prin școală, avem se ni creștem femeile deștepte și bune econoame. Ca econoame se știe tot lucrul, căci nu în tot locul știu mamele fetițelor să le învețe cum se lucre. Iar aceia se știe, că fetița ce vede la școală, probează și acasă să lucre și iată interesul spre activitate!

În articolul precedent am accentuat, că la școalele de fete să fie numai femei, conducătoare. Motivez pentru ce. În școala de fete să nu se propună atât material din studii, ca și în școala de băieți. E destul dacă li-se propune Religia, apoi Cetitul și scrisul, iar din Aritmetică cele 4 operate cu numerii întregi și decimali. Din Geografie atâta, ca să știe că Aradul ori Sibiuul nu-s în Franța, iar Berlinul și Londra nu sun în Asia. Va se zică, să-li-se propună cele mai elementare lucruri și în general. Ma mare atențiune se dăm aici lucrurilor ce privesc pe femeia română. Să se învețe pe lângă lucrul de mână: grădinaritul (legumărit) croiul, fierțul și economia casnică.

Vedem în multe locuri sate cu grădini pline de cucute și alte buruieni; dacă femeia s'au stăpâna căsii s'ar pricepe la cultivarea legumelor, ce folos ar aduce casei?! Croiul încă e de lipsă să se învețe, căci vedem, că prin părțile unde femeile au port străin, spesează atât de mult cu croiul și cusutul hainelor; acum dacă aceia s'ar învăța la școală, câți bani ar rămânea în punga sătenelor noastre?!

Cine nu cunoaște traiul cel rău al țeranului român pe celea mai multe locuri? Are camerile pline cu bucate, carne s. a., bucate pe sama bucătăriei. Dar din cauza că nu știe să le pregătească, se mucează, putrezesc acolo pe păreți și la urmă e silit să le arunce. Ar fi bine, că în teorie să se propună la toate fetele, ear în praxă la cele mai mărișoare din clasele ultime. În toată ziua să fie rânduie câte 2 eleve, să facă prânzul învățătoarei, se înțelege, dela 11—12 sub supravegherea ei.

Sigur mi se va imputa, că vreau să facă poporul sătean lux cu mâncarea. De fel nu. Ca unul ce am umblat în o mulțime de case plugărești, mai din tot ținutul românesc din Ungaria cunosc traiul sătenilor. Mucește bietul sătean de se omoară și când vine dela lucru, soția ori fata l' așteaptă cu o cină, de s'o dai cânilor și n'ar mânca-o, și apoi cum zisei mai sus: ouele și unsoarea în cămară se strică, că nu știe nime ce să facă din ele. Nu ar fi bine, ca soția sau fata lui să-i știe găti o mâncare cum se cade, barem când are din ce? Ne stă bine, când vine cineva în casă la noi și ti punem pâne la masă — după obicei — și nu-o poate mânca de rea? Atâtea și atâtea sminte, cari numai prin școală se pot repara.

Se duce omul într'o comună românească, vede vite frumoase și întreabă pe o săteană cât lapte mulge? Câtă smântână face? și cât unt vinde? Va primi răspunsul că lapte e puțin, smântâna e subțire, căci săteanca înțelege smântâna de pe laptele cel fert ear' untul — va zice — noi nu l' știm face, că aceia e mâncare nemțească.

Să nu fiu acusat că hulesc, dar' e așa. Cine nu crede, poftim și să se convingă.

Încât privește lucrul de mână, de până acum — și eu zic că cam dă pe lux. La ce atâta mulțime de cipece. Mai bine altfel de cosele.

În școalele de fete, numai înainte de ameazi să se

In șezătoare

Ce să fie asta oare?

Eram chiar în șezătoare;
Și torceam, torceam mereu,
Eară fusul — fusul meu?

„ca și la o fată mare”!
Stând la furcă: juni, fete cu toții,
Cânta și cocoșu, de miezul nopții,
Ear' noi povesteam — mii-și-sute,
Dar' cine vine? „că s'aude

„scârțâitul porții”!
Badea vine, Bădița „gură dulce”,
Și nici una, nici alta „vrea să mă sărute”.

Stând astfel în vorbe eată....
Că și zorile s'arată,
„vai! i ziua uite”!

Acuma am să merg acas,
Dară furca? Ce năcaz!
Că fuiorul nu e gata!
Ce-mi dă-acuma mie mama

„că nu e tot tors”!
Tu fuioare poți, să mă p'rești,
Și maichii să-i povestești,
Ce fac eu prin șezători?
Haid! cu tine în cuptor!

„Să nu mă mai năcăjești”.

I. Furdianu,

Poesii populare.

Fata leneșă.

Frunză verde trei alune,
Mă dusei la strîns de prune
Și strînsăi câte strînsăi,
Umbra groasă-o alesăi,
Sub un prun tare 'ncărcat
Și sub el că m'am culcat.
Când un june junelaș
Rău doamne m'a păcălit,
Când sub prun am adormit:
„Să suise Dumnealui
„Sus în vîrfu prunului;
„Scutură cât scutură,
„Până când mă deșteptă,
„Loviturile din prun,
„Ca c'o boată de goron”.

Frunză verde din poiană,
Zis-am maichii s'astă iarnă,
Să mă mărite odată,
Să nu mă ție tot fată,
Maica, cum m'a mărita?
După cine m'a ști da?

Dacă nime

Nu mai vine,
În pețit ca să mă ceară.
Mă lasă pân' la vară.
Eacă vara că veni
Și nime nu mă peți.

Frunză verde, foaie lată
Geaba lele ești bogată,
Că rămâi, nemăritată.
Auzit-am, s'astă-vară,
Că a mers vestea prin țeară,
Că sunt fete tare multe,
Din Bănat până la munte.
Lasă meargă, că nu-mi pasă,
Știu că n'o mers că's frumoasă
Ci o mers că's bogate,
Când le vezi, o zi s'o noapte
Tot fugi și nu mai stai,
Ca de ele să nu dai.

Culese din gura poporului bănățean de:

I. Furdianu,

ear' după aceea numai lucru de mână, respective studiile speciale pentru școalele de fete.

De altcun, se pot face enarări și comparațiuni din viața popoarelor culte, unde femeile pot servi de model. s. e. Holanda, Belgia, Elveția etc. În ce privește hărnicia și viața casnică.

Ca să poată ajunge la acest studiu școlile de fete, se recere ca ele să fie conduse numai de învățătoare. Iar învățătoarele să fie instruite spre acel scop. Urmarea ar fi, că în preparandiele de învățătoare să se propună acelea lucruri. Mai bine în locul *Clavinului* să fie pus un *resboiu* (stativă), la care o femeie dexteră și isteasă să arate în praxă felurite lucruri de mână. N'ar strica, dacă ar fi la îndemână — cum se zice — și o mică grădină pentru legumărie.

Dacă am imitat popoarele culte prin înființarea școalelor de fete, apoi să le urmăm într'u toate.

Mi-ar plăcea, dacă ași auzi și alte păreri favorabile în interesul școalelor.

P. Vancu.

Cugetări despre naționalism.

Cuvântul *națiune* este o idee sfântă, care își are lăcaș numai în inimi generoase și nobile, încălzite de razele soarelui binefăcător și civilizator al secolului XIX, care și-a pus de problemă emanciparea națională din sclavagiul secular în care ori-ce aspirație națională a fost încetușată de cătră mirmidonii întunecului și a-i tirăniei. De aceea idee măreață au fost inspirați și conduși acei *mari bărbați* a-i scumpei noastre națiuni, începând cu: Horea Cloșca și Crișan, Micul (Clain) Șincai și George Lazar Iancu, Balint, Bărnuț și G. Barițiu, Andrei Mureșan și Alexandri, și încă mulți alții. Toți acei nobili fii și mari bărbați naționali au lucrat și lucra cu un devotament legendar, jertfându-și tot ce au avut mai scump în lumea aceasta, numai să-și vadă iubita lor națiune fericită și respectată.

Și când mă gândesc și la brava noastră tinerețe (studentimea universitară) care îngrigeste cu mare zel și ardoare de lățirea focului sacru al naționalismului, ca odată, în vechime vestalele romane, im-i vine să esclame: fericită are să fie națiunea mea scumpă, dacă a produs din sânul său astfel de fii fideli și devotați.

Când meditez la luptele uriașe și la jertfele colosale ce au prestat acei atleți și eroi și semenii lor pre altariul națiunii, întru mărirea neamului nostru românesc și spre câștigarea drepturilor de care ne ar fi săne bucurăm noi următorii lor, mă cuprind un fel de sfântă admirație, care imi dă un impuls și mă îndatorează să mă închin umbrei marelui lor geniu!

Din aceste premise reesă: că pentru tot ce avem noi ca popor: avere și libertate, avem să mulțămim bunilor și străbunilor noștri pe cari avem să-i venerăm ca pre sfinți.

Omului oare, Românului conștiincios, de câte ori i-se dă ocaziunea să-și exercieze vre-un drept din cele multe, câștigate cu multe sudori și cu crunte jertfe de cătră înaintașii sei venerabili, și cari încă i-a mai rămas neconfiscate de cătră fiii întunecului și zbirii tirăniei, tot deauna i-se impune întrebarea: iertat este oare să le exercieze după capriciul întâmplător, spre ași satisfac poftele efemere și meschine, vinzându-și votul străinului?

Nu.

Căci, aservindu-se străinului, Românul devine în conflict cu datoria lui de Român, și ca Român conștiincios are datorie se consulte interesul general românesc, ear' nu al seu propriu, fiind-că așa pretinde dela el datoria națională de Român.

Resultă că: deși cu *drept* e investită persoana, însă persoana apărține națiunii, prin urmare persoanei nu e permis — dacă ține le onoare — ca cu votul seu se producă pagubă și rușine națiunii sale; căci toți

cei ce alunecă pe acest povirniș antinațional sunt niște *nemernici*.

Noi Românii dincoaci de Carpați, ne-am constituit la 1881 în un singur partid național, stabilindu-ne ca directivă cunoscutul program dela Sibiu de 9 puncte; nu vei afla Român care să mărturisească că aparține altui partid, fiind că nici nu există altul. Programul românesc dela 1881 decretează pasivitate absolută față de legislațiunea țerii; ear' ce se ține de autonomia comitatensă, activitate cât de întinsă spre a alege și trimite în congregații cât mai mulți membri români, cari să mărturisească programul dela 1881, ca acolo la comitat să aleagă cât mai mulți oficiali de națiunea noastră, să stăruiască ca legile să se aplice și față de noi în o formă, precum și ori-ce beneficiu, precum se împart și sarcinile etc.; lucruri bine cunoscute chiar și de cei din urmă țerani, cu atât mai bine sunt cunoscute și pricepute de cătră cărturarii și inteligența noastră, cărora le place a se numi chiar și conducători.

Și cum observă cărturarii și inteligenții sau conducătorii noștri preceptele programului nostru național?

Cei mai mulți din inteligenții noștri luptă cu un fel de abnegare pe căile indicate de programul dela 1881 pe care îl consideră de *poruncă*, încât prin lupta desvoltată de acei fii constincioși și bravi — unii chiar în străinătate — națiunea noastră a devenit cunoscută în întreaga Europă de o atare, care nisuește spre cultură, libertate, civilizație și progres. Ca recompensă, acei fii ai poporului sunt preamăriți de cătră popor în versuri și în prosă.

Dar, precum la toate popoarele asuprite și nedreptățite, așa și la poporul nostru se află destui fii slabi de Inger. Sunt un soi de naționaliști în partidul nostru național, cari strigă în gură mare că și ei sunt Români cari aparțin partidului național românesc, unii dintre dînșii și trăesc în spatele națiunii noastre, eară alții scriu articole sforbitori, spoiti cu un fel de spoială în ziarele noastre naționale, pledând pentru stricta observare a programului, participând și dînșii la manifestațiuni naționale românești; când însă națiunea dominantă înscenează ceva tãmbălău, unde se amiroasă că va fi și aldămaș, după care urmează *taxa în numerar*, cu deosebire la alegerile de deputați dietali, o, atunci cum să nu se folosească acel soi de naționaliști de astfe de privilegiu bine venit? dînșii sunt acolo practicând cea mai degisată activitate, bënd și strigând cât îi țin plămâni fără să se geneze a purta pe pept chiar și cocarde și panglici tricolor străin, uitând cu totul de declarațiunile lor solemne că sunt Români și ca atari ar trebui să observe pasivitatea. Pe acest soi de naționaliști li întreb eu: ce înțeleg dînșii sub cuvântul *naționalism*? să nu știe oare astfel de oameni rătăciți, că prin astfel de purtare scandalisătoare demoralizează poporul, care privește în dênșii pre inteligenții și conducătorii sei? Nu-i mustră conștiința — dacă au — că prin astfel de purtare condamnabilă fac pagubă și rușine națiunii lor, și că împedecă sau măcar numai întârzie ajungerea la limanul doririlor și aspirațiunilor naționale a întregii națiuni? Și dacă știu: cum de nu să tem că-i va bate Dumnezeu pentru nerușinarea cu care dênșii disprețuesc jertfele nobile prin cari înaintașii noștri venerabili au câștigat și aপরat drepturile de care dênșii abusează cu atâta ușurătate?

Bine ar fi ca conducătorii partidului nostru național să afle și să înstitue un fel de control prin care să se înfrineze astfel de oameni a păcătui cu atâta ușurință nepe-depsiți pe conta națiunii.

Cloșca.*

*) Sub acest nume se ascunde pentru modestie un fruntaș țeran român din comitatul Aradului. Red. „Trib. Popor.“

Dela Sate.

Alegerea de paroch-p rotopresbiter în Boroș-Ineu.

Stimate Domnule Redactor! *)

Subsemnații cu tot respectul Vă rugăm ca să binevoiți a publica în „Tribuna Poporului“ următoarele:

Duminecă în 12 Decembrie c. săvârșindu-se în comuna Boroș-Ineu alegerea de paroch-p rotopresbiter în locul mult regretatului protopop Ioan Cornea, s'a comis un abus neiertat, care lovește adenc atât în sentimentele noastre morale religioase, cât și în instituțiunile noastre bisericesti.

Eată acel abus:

În înțelesul regulamentelor bisericesti sinodul electoral trebuia să fie condus de administratorul protopresbiterial, — ceea-ce în cazul present chiar și însemnătatea actualului pretindea. Dl administrator Cornel Ursuși a aflat însă de bine a arunca această sarcină de pe umeri, incredințându-o preotului în deficiență Mihai Feier, care încă nainte cu 5 ani s'a retras din activitate, alegându-și capelan.

Veteranul concrezut, în loc de a săvârși actul în mijlocul Sinodului complet — în sfânta biserică — provoacă poporul să meargă în școală, unde abia o mică parte din popor poate intra. Aici ce să vezi: Dl advocat Feier postează pe ai sei în jurul mesei, cari instruați de mai nainte strigă: „Să trăiască Gurban“, ear' bētrâni cari nu s'au îmbulzit la masă și mulțimea de afară strigă: „Olariu să trăiască“.

Disordinea astfel pregătită, veteranul își perde rostul, se uită în lături și vënd pe capelan, concrede acestuia conducerea și se depărtează, preterând pe parochul Ineu-lui Vasile Bălan, bărbat cu praxă câștigată în mai mulți ani pe lângă binemeritul protopop decedat I. Cornea.

Capelanul I. Moldovan pune întrebare poporului, că vrea votare nominală sau ba? Cei din apropiere în frunte cu advocatul Feier strigă nu ne trebuie!

Parochul V. Bălan spune, că *normativele bisericesti pretind apriat alegerea cu vot*. Capelanul și advocatul vëndu-se în minoritate disparentă, nu vrea să recunoască legile și dispozițiunile bisericesti. ci strigă mai departe, nu ne trebuie.

Alegătorul Petru Buș se prosintă cu o scrisoare în numele mai multor alegători și pretinde alegerea cu vot, dar' nu e ascultat. Un alt alegător provoacă pe cei-ce sunt contra procedurii, să se subserie pe o listă. În scurt timp lista e acoperită cu peste 200 de alegători.

În decursul acestora capelanul — fără măcar să se fi făcut proclamare, — brevi manu ia protocol, spunend că Gurban a învins. Parochul protestează contra procedurii și mulțimea rămâne consternată.

Plini de durere am aflat cu cale a descrie acest abus, ca lumea românească să fie orientată, ear' Ven. Consistor în frunte cu P. S. Sa dl Episcop să-și îndrepte privirea spre noi și să cerceteze până e la vreme rana. Să se convingă pe cale legală despre dorița credincioșilor din Ineu; să vadă, că un sinod de 500 membri poate aclama în biserică, ear' nu în școală, unde abia 60 de oameni pot încape.

Mai amintim, că părintele protpp. C. Gurban a aflat de bine a veni în fața locului contra legii, care oprește pe recurent de a veni cu 8 zile înainte de alegere la fața locului ca să declare: „Am venit să desmint pe cei-ce au vestit că m'am retras ori mulțamit; am venit în persoană să vedeți că eu nu am mulțamit, că stau până în capăt“.

Fie că apropiatul viitor să ne aducă pe al nostru dorit care cu preoțimea și cu noi

*) La insistență deosebită dăm loc acestei scrisori, drept dovadă, că ascultăm pe toți „fără părtinire“. Altfel pentru lecuirea abaterilor aveți calea legii. Nota Red.

Împreună lucrând să aducă rod îmbelșugat mult certatei noastre biserici și națiuni.

Boroș-Ineu, la 12 Dec. 1897 n.

Ai Onoratei Redacțiuni devotați:

Ioan Vancu, Mihail Făgăduan, Nicolae Bușu, alegători.

Intimpinare.

Domnule Redactor,

Cu toată stima viu a Vă ruga să binevoiți a da loc următoarelor reflexiuni în prețuitul ziar ce redigiați.

În Nr. 217 al „Tribunei Poporului“ la rubrica „Dela sate“ s'a publicat o dare de seamă despre sfințirea noiei biserici grec-ort. din comuna Bocsig, în care se zice, că jumătate din poporul Bocsigului prin amăgire și prin lăcomie că vor dobândi bunuri mari, s'au despărțit de biserica și legea mamă și au trecut la unire, ear' cei mai tari la Inger au rămas statornici în legea lor și slujba Dzeiască au slujit în o casă de lemn, care era la marginea Bocsigului de cătră Măneru.

La această corespondență a celor patru înși vine preotul gr. cat. Ioan Papp din Bocsig cu o „Rectificare“ în interesul adevărului, publicată în Nr. 222, prin care vënd să restorane cele scrise de cei patru înși, rischează următoarele afirmațiuni: „Bocsigianii toți au fost uniți, însă neînțelegerile dintre cei doi preoți, parochi ambii, a fost cauza defecționării dela unire; cu acest privilegiu s'a făcut apoi din partea cetei turbulente și povestea despre bunuri mari“ etc.

Să mă scuse Venerabilul preot Ioan Papp, dacă mi iau voie a-i spune, că prin cele scrise de Dsa, întru nimic nu s'a servit încă interesul adevărului. Dacă Dsa s'a crezut în drept a afirma că „Bocsigianii toți au fost uniți“, tot atât de firsc era ca să și probeze acest lucru. Ce-i drept lucrurile s'au petrecut de mult dar' ele nu sunt necontrolabile.

Subscrisul am fericirea de a fi martor viu al acelor timpuri, știu în ce chip și pe ce cale s'a făcut unirea în comitatul Aradului, fie-mi deci permis să am și eu cuvântul.

Miscarea unirii s'a început pe la anul 1832, din Oradea-mare pe timpul când Eparchia Aradului era veduvă și administrată de Episcopul Timișoarei Măxim Manuilovici. Ne fiind Episcop ortodox în Arad, Episcopul gr. cat. Vulcan a cugetat că e bun privilegiu acesta de a lăți unirea și în Comitatul Aradului. Așa s'a și făcut. În toate comunele românești s'au trimis doi canonici din Oradea-mare cu numele Nagy și Corneliu (Cornea), ca să lățească unirea și s'o propagheze. Acești doi canonici au cutreerat apoi toate comunele românești, — mai ales pe cele de sub podgorie.

Printre comuale trecute la unire a fost Galșa, Șiria — dar nici în acestea nu toți au primit unirea, — apoi Ternoava, Curta-Cheriu, Felminiș, Creșta-Ménes, Mocrea, Gurba, Chereleșul și pe Mureș în sus Giulița.

Știu bine că pe acel timp eram de 8—9 ani și umblam la școala din Șiria. Dela tatăl meu și dela alți oameni bētrâni auziam că doi popi dela Oradea-mare au umblat pe la sate, îndemnând pe oameni să treacă și să primească s. unire. Făcend astfel, — ziceau canonicii — țeranii nu vor mai da dejmă, nu vor face robotă la Domnul de pământ, de asemenea nici la popi nu vor da stoale și bir, căci popii vor căpăta plată dela Oradea-mare, și altele de acestea, așa că unii se unirà iar alții nu.

Aceste promisiuni au îndemnat pe șirieni să trimeată o deputațiune la Domnul de pământ Bohus János și să-l întrebe, adevărat-e că dacă

* Dăm loc acestei reflexuni pentru caracterul lor istoric și din venerațiune față de persoana vechiului luptător, național care începând dela 1848 a luat parte în toate mișcările naționale cu cuvântul și cu fapta. Rugăm însă pe toți cei ce se cuvine, să evite o polemică confesională distingătoare, chiar acum când e pusă în cumpună unitatea națională. Red. „Trib. Pop.“

vor trece la unire nu vor mai da dejmă și nu vor face robotă? Domnul de pământ le-a răspuns: dacă vreți să treceți la unire, nimenea nu ve stă în cale, puteți trece, dar de dejmă și robotă nimenea nu vă poate mântui, — voi sunteți jobagii mei și trebuie să-mi dați ce e al meu!

Auzind acestea deputațiunea și o parte din poporul care a trecut deja la unire, le-au părut foarte rău de ce au făcut. Și ce a urmat după aceea? Ceartă, sfadă, vrabă și ură între frați și fii, nemoteni și preteni.

Însă după toate acestea, pregătirile fiind făcute și oamenii legați cu scrisori, s'a pus termen pe o Duminecă, ca să vină toți la casa satului să se citească numele celor scriși la S. Unire, având să vină pe acea Duminecă o comisiune dela cinstita Varmeghie, și o delegațiune trimisă din partea Episcopului unit din Oradea-mare, ca să declare pe cei subscriși ca trecuți la Unire.

Duminecă la terminul pus s'au adunat la casa satului bătrâni, tineri, mueri și prunci — întră cari eram și eu — ca să auză rezultatul unirei. Cetindu-se lista celor înscriși, numai decât s'a făcut sgomot și larmă între popor, unii ziceau că suntem înșelați cu promisiuni goale, alții că S. Unire ne va scuti de dejmă și robotă, și că nu vom da bir și stolă la preoți, — și când se cetea după scisoare numele celor uniți, s'a făcut o îmbulzală, de care a profitat un păcurar cu numele George, care apropiându-se de fibriul ce cetea după scrisoare numele celor trecuți la Unire, — pe nevăzute a smuls hârtia și a aruncat-o între popor, sfirțicând-o în bucăți, așa că acum nu se mai știa câți s'au înscris la Unire.

Înainte de eșirea comisiunii, într-o Sâmbătă la vecernie, au venit în biserică doi canonici, Nagy și Corneliu. După vecernie au spus dascălului Petru Vasilevici, că în Duminecă viitoare în această biserică vor slugi popi uniți, ceia ce însă nu s'a întâmplat după nimicirea listei prin pecurariul George.

Aceste spuse e purul adevăr. Preotul Ioan Papp pe acel timp nici că au fost născut și cred că ea ca contemporan am mai mult cuvânt a spune cum s'a făcut unirea. Preoții din Galșa și Șiria n'au trecut la unire, ci numai preotul din Ternoava cu numele Lucca, iară celalalt a fost trimis de Episcopul la Tauțiu; ambii preoți au fost frați buni; în Gurba numai un preot a fost, — cu cine a putut el avea neînțelegeri? În Mocrea au fost doi preoți frați, unul Joan și altul Georgiu, Pop cu cine au avut ei în neînțelegeri? Georgiu nu s'a unit, Joan însă da, căci având feciori la școli, i-sa promis că Episcopul îi va ține la școală. Acesta a luat de soție pe o nepoată a Episcopului Erdéli și e preot în Sohodol; acestea le-am auzit dela dînsul.

La anul 1849 când s'au adus legile de a putea trece dela o religie la alta, atunci comunele Gurba, Mocrea, Chereluș și Giulița au ramas unite, iară celelalte cu pic-tină s'au refintors la legea ortodoxă pe care o părăsiseră mai înainte.

Așa sau petrecut lucrurile cu unirea în comitatul Aradului, și ca om bătrân am ținut să spun și eu ce știu în interesul adevărului.

Comlăuș, la 6 Decembrie 1897.

Stimător

Constantin Popoviciu,
paroh rom. ort.

Doi rătăciți.

Vărădia, Decembrie. 1897.

Toată suflarea românească vede zilnic nisuițele stăpânilor nostri pentru maghiarisarea a tot ce este nemaghiar în statul de sub coroana Sfântului Ștefan.

Pentru a ține poporul deștept și la culmea chemării față cu aceste nisuițe, preoții și învățătorii ca conducători firești ai lui trebuie să premeargă cu fapte bune, demne de imitat, să propoveduiască în popor dragoste cătrăcele naționale ear' nu se scărbească spiritele, precum cu regret descoper purtarea scandaloasă și neromânească a preoților gr. cat. români din comuna Varadia (com. Timiș), care nu corespunde de fel cu chemarea și poziția lor de preoți români.

La 25 Decembrie, Crăciunul rom. catol.

licilor din ăst an s'a făcut adevărat mare paradă în biserică gr. cat. rom. din Varadia cu o liturgie în cinstea a câtorva servitori de naționalitate maghiari deia moșia marelui proprietar baron Baich de Varadia. La 10 oare pornesc dela școala de stat în corpore la biserică: corul gr. cat. (vestit dela concertul din anul trecut, când la stăruința actualului președinte „preot“ a cântat piese maghiare), urmați de numeroși elevi români în frunte cu învățătorul, ear' în urma lor preoții!

Ce credeți onorate fețe sfințite din Varadia, face-s'ar Românilor din partea preoților unghiuri astfel de servicii? Nu de mult, cu toate că ați știut ce urmărește stăpâni cu școlile de stat, contra voinții poporului ați trecut la școala de stat.

Astă vară când biserică gr. catholică din dieceza Lugojului a serbat consacrară actualului episcop a Ilustrității Sale domnului Dr. Radu, Onorații din Varadia spre necinstea frumoasei serbători bisericești naționale au arborat în turnul bisericeii un steag maghiar.

Oare nu era mai cu cale, deacă tocmai ați voit să arătați și pe din afară că biserică serbează o serbătoare națională, rară în felul ei, să fiți scos în turn în locul steagului unguresc un prapore bisericesc?

Sculați cei chemați și puneți friu celor rătăciți ca pe viitor să nu se mai comită fapte de acestea! Vărădeanul.

PARTEA ECONOMICĂ. Creditul privat sau comercial și cambiu.

Am zis cu alt rënd, că creditul privat sau comercial se folosește mai mult de meseriași și neguțatori. Se poate folosi și de plugari, și la noi se folosește mult de ei.

Când un om singuratic sau o bancă dă unui plugar împrumut în bani, acesta iscălește atunci o hârtie, așa după cum i s'arată, dacă nu știe cumva cum trebuie să o iscălească, cum să mănuiască cu ea, scurt dacă nu-i cunoaște însemnătatea.

Dar' nu numai plugarii, dar chiar și unii meseriași și neguțatori nu se pricep cum se umble cu această hârtie.

Din pricina asta se nasc pagube, cari și astăzi sunt pentru unii tare mari.

E destul ca să nu-și țină legământul ce și-l'a luat, ca să și aibă pagubă.

De aceia cred că-i bine, să ne facem cunoscuți cu lucrurile mai de căpetenie ce se țin de o așa hârtie.

Ce-i dar' hârtia aceea?

Un contract făcut în scris, după cum cere legea în care se află numirea de cambiu, și prin care datorașul se legătuește, fără garanță personală, să plătească el singur ori prin alt cineva împrumutătorului, o sumă anumită de bani ear' în bani sau cu altceva, la un termen, precum și la un loc horărit mai înainte.

Contractul ăsta în comerț se cheamă: Cambiu (Wechsel, váltó), adevărat schimb fiindcă banii împrumutați îi schimbă, în hârtia asta.

Intr'un cambiu vin înainte mai multe persoane. Persoana care face cambiu, îl emite, se cheamă: Emitent Trasant, Trăgător, Autor.

Persoana care trebuie să plătească asupra căreia se trage, se trasează, ia numirea de Tras sau Trasat.

Acela, la care trebuie plătit, se numește Remitent chiar și Emitent, Primitor.

Un cambiu în care sunt toate trei

persoanele, adevărat Trăgător, Tras și Primitor, se numește cambiu străin, Strată, Rimesă.

Dacă Trasul, Trasantul subscrie, acceptează cu alte cuvinte, și prin asta își ia asupra-și legământul ca să plătească, atunci cambiu se mai cheamă accept, ear' Trăgătorul, Trasantul: Acceptant.

Dacă acum Trăgătorul singur se legătuește să plătească, cambiu se numește atunci Cambiu propriu, la ordin propriu, trată proprie.

Când în vre-un cambiu se amintește un loc de plată deosebit de locuința trasului, cambiu însuși ia numirea atunci de Domicil.

Un om singuratic ori vre-o bancă când dă bani pe cambiu, *escontează, scontează* acel cambiu, îl cumpără înainte de termen. Tot aceeași înseamnă și când ar vinde vre-un cambiu.

Ear' a reesconta înseamnă a vinde altuia un cambiu cumpărat înainte de roc, de scadență.

Hârțile goale pentru umplerea cambiilor, sunt mai cu seamă tipărite din partea statului, dar' și-le poate tipări ori și cine vrea, căci cambiu are preț de-i scris pe ori-ce foaie de hârtie, numa să fie întregit după cum cere legea cambială.

Cine se poate legatui prin cambiu? Fieștecare, dacă poate să se legătuiască prin contracte, care legământ să-i fie ca o sarcină.

Așa sunt cei cari au împlinit 24 de ani, dar' nu sunt puși sub curatelă.

Cei cari au împlinit și numai 18 ani, dar' cu învoirea dată de părinți, sau de tutori ori de dirigătorii orfanale pot să-și îngrijească singuri averea, sau să poarte singuri vr'o meserie.

Muierile cari au împlinit 24 ani, dar' și cu mult mai înainte, dacă sunt căsătorite ori poartă de sine stătător vr'o meserie. Cridatarii, maioreni fără carte, ori minoreni fără carte dar' cu meserie. Toate celelalte persoane ca: minoreni fără condițiune, maioreni surdomuți, nebuni, risipitori puși sub curatelă, condiționați, membrii ordinelor călugărești nu pot legatui.

Fiecare iscălitură pe cambiu e de sine stătătoare, așa că dacă iscălitura acceptantului n'are preț, ea n'are nici o influență asupra celorlalte iscălituri bune, și cambiu totuși are preț, tot așa cu iscălitura unui trăgător, ori a unui girant, indosant ori indorsant.

Girant se cheamă persoana a cărei iscălitură e pe dosul cambiului, și care dă cambiu mai departe unei alte persoane, care se numește giratar, indosatar.

Cambiu e deplin numai atunci, când e scris după-cum cere legea.

Forma cambiului e lungăreață și ca să fie bună trebuie să aibă următoarele puncte, cari se recer:

1. Denumirea că-i cambiu, pusă în conținutul cambiului.
2. Arătarea banilor de plătit.
3. Numele Primitorului.
4. Arătarea hotărâtă a vremii de plătire și a locului.
5. Iscălitura Trăgătorului prin numele sau firma sa.

6. Numirea locului de plată și a datului.

7. Numele Trasului, și

8. Locul, anul, luna și ziua când s'a făcut cambiu.

Timbrul de pe cambiu nu-i o recerință de căpetenie, cambiu are preț și fără de el.

Legea de timbru prescrie însă, că cambiu făcut numai până pe 6 luni se poate timbra după scala I, iar ori ce cambiu care trece peste 6 luni, după scala II.

Dacă timbrul recerut nu se află tipărit în cambiu, atunci se poate pune unu, ori dacă e prea mic se mai poate adauge unul, dar trebuie dus înainte de subscriere, la vr'un oficiu de dare, sau la alt oficiu imputernicit, căci dacă nu, trebuie plătită o pedeapsă la cambii după scala I, de 50 ori, la cele după a II, de 10 ori atata, cât timbru ar fi trebuit să fie pus.

Iscălitura trăgătorului trebuie totdeauna să fie sub conținutul cambiului, jos la dreapta, ca dacă e întralt loc dă de lucru, de nu s'ar plăti cumva. E bine să se pună pe lângă numele localității.

Ținta de căpetenie a cambiului e întotdeauna, ca să se incaseze suma cambială dela tras, și stăpînul cambiului nu trebuie să uite ca să ajungă ținta asta, că dacă nu, toate neplăcerile ivite din usurătatea lui îl ajung pe el.

Cambiu cu garanți ori cu caventi, nici nu trebuie protestat, deoarece garanții nu ies din obligământ. Ei se iscălesc pe cîmpul alb a cambiului. Soiul asta de cambiu, ar fi bine să se folosească de băncile noastre, cruțând așa speșele de protest oamenilor mai fără socoată.

Din partea lor asta ar fi într'adevăr o fapta umanitară, binefăcătoare.

Protestarea cambiului e adevărea din partea notariului public, ori a judeului cercual, sau a subjudeului, precum și a notariului sau a subnotariului, că trasatul nu vrea să plătească, sau să accepteze la vremea anumită.

Când se fac îndreptări în cambiu, în datul lui, atunci el nu mai are preț.

Dacă sunt mai mulți datorași pe un cambiu, atunci garantează unul pentru toți și toți pentru unul, adevărat solidari.

Dacă datorașul din cambiu nu poate serie, atunci poate pune cruce sau alt semn, dar asta trebuie adevărat prin judecătorie ori prin notar.

Cambiu are preț, dacă datorașul nu poate serie și iscălește după numele lui scris de altu cu ceruză, dar n'are preț dacă ia fost mână purtată de altul la scris.

Tare mare incurcală face o iscălire neceteată și nelămurită, de aceia fiecare să învețe ca cel puțin numele să și-l serie bine, lămurit.

Când ești pîrit pentru vr'o datorie cambială, în care te-a iscălit altul fără ca să sci, numai decât trebuie să-ți ei un fiscal, că de taci, poți fi silit să plătești.

Atata despre Creditul privat și documentul lui de acoperire: Cambiu.

Trăian Victor Teran.

Timișoara în Decembrie 1897.

Am onoare a anunța Onoratului public român stabilirea mea ca medic practic în Timișoara.

Atelierul meu medical

bine arangiat și provăzut cu instrumentar modern și utensilii practice se află sub adresa

Timișoara (Fabric) Andrassy-ut Nr. 18 etagiul I.

vis-à-vis de biserica ce e în edificare.

Ordinațiuni medicale și consultațiuni în boale interne boale de nervi, boale chirurgice, boale de piele, boale sexuale, boale de femei, boale de copii, boale de ochi, de urechi, de nas, de gură și de gât se fac zilnic

dela oarele 9—11 a. m. și

dela oarele 2—4 p. m.

cu stimă :

Doctorul Bordia (Borza)

medic practic.

(119) 1—

Banca generală de asigurare mutuaală.

„TRANSILVANIA”

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile celei mai favorabile

1. în contra pericolului de foc și exploziune; cladiri de lemn, mărfuri, produse de câmp, mobile etc ;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum asigurarea capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zeceni și de ani.

Deslușiri să dau, și oferte de asigurări se primesc în următoarele locuri: Arad, Bichș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontu prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Szechenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al III) precum și prin agenturile cereuiale și speciale.

(118) 2—2

CONCURS.

La institutul de credit și economii „ZLAGNEANA” din Zlatna este a se ocupa în mod provisor postul de COMPTABIL sub condițiunile :

- a) Salar anual de 300 fl. v. a. solvibili în rate lunare anticipate.
- b) Cuartir și pentru încălzit lemnele necesare.
- c) Cererile provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta Direcțiuneii cei mult până la 15 Ianuarie 1898 st. n.
- d) Unui contabil înzestrat cu toate cunoștințele teoretice și practice și de un caracter onorabil, Direcțiunea îi va vota la timpul seu și o remunerație proporțivă împrejurărilor.

Din ședința Direcțiunii ținută în Zlatna la 12/24 Dec. 1897.

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

Arad—Budapesta.			Arad—Ciaba—Oradea-mare.			Seghedin—Arad			Törnava-Cheriu						
d. m.	a. m.	seara	dim.	a. m.	seara	d. m.	seara	dim.	d. m.	seara	dim.				
Arad, pleacă	4.21	11.20	9.35	Arad, pleacă	5.19	11.20	9.35	Seghedin, pleacă	2.19	8.10	3.08	Selenș	6.15	4.59	9.02
Sofronya	—	11.86	9.53	Sofronya	5.95	11.86	9.53	Makó	3.22	7.34	5.—	Pancota	6.28	5.12	9.17
Curtici	—	11.49	10.07	Curtici	5.39	11.49	10.07	Apátfalva	3.52	7.57	5.24	Musca-Măderat	6.37	5.21	9.26
Lőkősháza	—	12.05	10.25	Lőkősháza	5.56	12.05	10.25	Cianadul-ung.	4.01	8.04	5.32	Siria	6.44	5.28	9.33
Chitighaz	5.04	12.28	10.54	Chitighaz	6.18	12.28	10.54	Nádlac	4.18	8.18	5.50	Chirechlu	6.52	5.38	9.40
Ciaba	5.28	1.19	11.89	Ciaba, sosește	6.40	12.54	11.24	Csanád-Palota	4.36	8.32	6.09	Uj-Szt-Anna	7.06	5.50	9.57
Szolnok	7.32	4.14	2.49	Ciaba, pleacă	7.—	2.88	4.50 dim.	Moróhgyes	5.15	8.57	8.55	Zimánd-Ujfalu	7.21	6.03	10.10
Budapesta, sosește	9.40 seara	7.20 seara	6.10 dim.	Giula	7.27	8.05	5.26	Batania	5.44	9.29	7.34	Ótvenes	7.39	6.21	10.30
Budapesta—Arad.			Oradea-mare—Ciaba—Arad.			Arad—Brad.			St.-Ana—Chitighaz.						
dim.	dim.	seara	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	d. m.	seara	dim.				
Budapesta, pleacă	6.45	8.05	10.—	Oradea-mare pleacă	10.30	4.25	7.20	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	St.-Ana, pleacă	8.25	6.30	8.—
Szolnok	8.54	11.07	1.80	Leș	10.48	4.58	8.08	Orvenes	6.44	5.29	12.13	Simand	8.58	7.02	9.26
Ciaba	10.49	2.28	4.32	Cefa	11.08	5.12	8.29	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Chitighaz-Erdelj	4.80	7.43	9.02
Chitighaz	11.07	3.54	5.03	Nagy-Szalonta	11.28	5.37	8.08	Chirechlu	7.15	5.59	12.48	Socodor	4.43	8.—	9.18
Lőkősháza	—	3.12	5.21	Sarkad	11.57	6.09	9.51	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Sicliu	—	8.15	9.29
Curtici	—	3.28	5.38	Arad	12.21	6.34	10.21	Siria (Világos)	7.39	6.23	1.15	Ótmacs	—	8.29	9.42
Sofronya	—	3.40	5.50	Ciaba, sosește	12.42	6.56	10.50	Musca Măderat	7.46	6.30	1.22	Blek	5.20	8.45	9.53
Arad, sosește	11.51	8.55 d. a.	6.05 dim.	Ciaba, pleacă	2.28	7.09	4.32 dim.	Pancota	7.54	6.39	1.38	Chitighaz, sosește	5.35	9.—	10.12
Arad—Teiuș.			Arad—Timișoara.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.						
d. m.	d. m.	dim.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.				
Arad, pleacă	12.11	4.30	6.30	Arad pleacă	6.30	11.25	5.—	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	St.-Ana, pleacă	8.25	6.30	8.—
Glogovaț	—	4.42	6.41	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Orvenes	6.44	5.29	12.13	Simand	8.58	7.02	9.26
Gyurok	—	5.03	7.01	Németságh	6.43	11.56	5.47	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Chitighaz-Erdelj	4.80	7.43	9.02
Pauliș	—	5.14	7.12	Vinga	7.08	12.15	6.14	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Socodor	4.43	8.—	9.18
Radna-Lipova	12.50	5.35	7.33	Orcifaiva	7.30	12.27	6.34	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Sicliu	—	8.15	9.29
Conop	—	5.57	7.51	Mercfalva	7.31	12.38	6.52	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Ótmacs	—	8.29	9.42
Bérsava	—	6.13	8.07	St.-Andrei	7.48	12.51	7.12	Moróhgyes	7.39	6.23	1.15	Blek	5.20	8.45	9.53
Totvárădia	—	6.39	8.29	Timișoara sosește	8.01	1.19	7.39	Batania	5.44	9.29	7.34	Chitighaz, sosește	5.35	9.—	10.12
Soborșin	1.46	6.58	8.47	Timișoara—Arad.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.					
Zam	2.05	7.27	9.16	dim.	a. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.				
Gurasada	—	7.53	9.42	Arad pleacă	6.30	11.25	5.—	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	St.-Ana, pleacă	8.25	6.30	8.—
Ilia	2.28	8.08	9.58	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Orvenes	6.44	5.29	12.13	Simand	8.58	7.02	9.26
Branleica	—	8.26	10.16	Németságh	6.43	11.56	5.47	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Chitighaz-Erdelj	4.80	7.43	9.02
Deva	2.54	8.52	10.42	Vinga	7.08	12.15	6.14	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Socodor	4.43	8.—	9.18
Simeria (Piski)	3.12	9.06	11.11	Orcifaiva	7.30	12.27	6.34	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Sicliu	—	8.15	9.29
Orăștia	3.31	9.52	11.38	Mercfalva	7.31	12.38	6.52	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Ótmacs	—	8.29	9.42
Sibot	—	10.16	11.57	St.-Andrei	7.48	12.51	7.12	Moróhgyes	7.39	6.23	1.15	Blek	5.20	8.45	9.53
Vintul-de-jo	4.—	10.40	12.19	Timișoara sosește	8.01	1.19	7.39	Batania	5.44	9.29	7.34	Chitighaz, sosește	5.35	9.—	10.12
Alba-Iulia	4.28	11.01	12.32	Timișoara—Arad.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.					
Teiuș, sosește	—	11.30	1.05	dim.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.				
Teiuș—Arad.			Arad—Seghedin.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.						
a. m.	dim.	d. m.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.				
Teiuș, pleacă	—	8.43	2.—	Arad, pleacă	4.45	8.35	4.10	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	St.-Ana, pleacă	8.25	6.30	8.—
Alba-Iulia	11.13	4.17	2.33	Feleca	5.29	9.30	5.07	Orvenes	6.44	5.29	12.13	Simand	8.58	7.02	9.26
Vintul-de-jos	11.40	4.34	2.43	Bátanfa	5.59	9.32	5.47	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Chitighaz-Erdelj	4.80	7.43	9.02
Jibot	—	4.55	3.19	Moróhgyes	7.—	10.22	6.50	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Socodor	4.43	8.—	9.18
Orăștia	12.12	5.19	3.31	Csanád-Palota	7.21	10.51	7.13	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Sicliu	—	8.15	9.29
Simeria (Piski)	1.02	6.05	4.10	Nádlac	7.36	11.05	7.32	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Ótmacs	—	8.29	9.42
Deva	1.14	6.20	4.25	Cianadul-ung.	7.50	11.17	7.47	Moróhgyes	7.39	6.23	1.15	Blek	5.20	8.45	9.53
Branleica	—	6.48	4.49	Apátfalva	7.58	11.25	7.58	Batania	5.44	9.29	7.34	Chitighaz, sosește	5.35	9.—	10.12
Ilia	1.40	7.06	5.18	Makó	8.21	11.47	8.40	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	St.-Ana, sosește	7.—	5.45	12.08
Gurasada	—	7.18	5.28	Seghedin sosește	9.27	12.51	10.01 seara	Moróhgyes	7.39	6.23	1.15	Boroș-Sebeș—Moneasa.			
Zam	2.05	7.41	5.50	Timișoara—Arad.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.			Boroș-Sebeș—Moneasa.		
Soborșin	2.31	8.15	6.25	dim.	a. m.	d. m.	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.	a. m.			
Totvárădia	—	8.31	6.41	Arad pleacă	6.30	11.25	5.—	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Boroș-Sebeș-Buteul, pleacă	—	9.45	
Bérsava	—	8.57	7.05	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Orvenes	6.44	5.29	12.13	Solâgeni-Prăsești	—	10.—	
Conop	—	9.15	7.22	Németságh	6.43	11.56	5.47	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Bohani	—	10.18	
Radna-Lipova	3.27	9.45	7.54	Vinga	7.08	12.15	6.14	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Dezna	—	10.35	
Pauliș	—	10.—	8.10	Mercfalva	7.31	12.38	6.52	Chirechlu	7.23	6.07	12.56	Ravna	—	10.50	
Gyurok	—	10.14	8.22	St.-Andrei	7.48	12.51	7.12	Moróhgyes	7.39	6.23	1.15	Moneasa	—	11.—	
Glogovaț	—	10.38	8.43	Timișoara sosește	8.01	1.19	7.39	Batania	5.44	9.29	7.34	Băile Moneasa	—	11.40	
Arad, sosește	4.06	10.50	8.55 seara	Timișoara—Arad.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.			Boroș-Sebeș—Moneasa.		